

LESSTOF

Studievaardigheid op maat

INHOUD

INLEIDING	3
DOELGROEP	3
STRUCTUUR	4
INHOUD	5

INLEIDING

Muiswerkprogramma's zijn programma's voor het onderwijs. De programma's zijn verkrijgbaar als netwerkversie en als web-based versie. Het belangrijkste principe van Muiswerkprogramma's is dat een diagnostische toets de student stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de gemaakte fouten. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. De docent heeft een scala aan mogelijkheden om leerlingen te sturen en de voortgang te bewaken.

DOELGROEP

Muiswerk Studievaardigheid op maat is bedoeld voor de bovenbouw van het basisonderwijs (groep 7 en 8) en de brugklas vmbo-bbl en -kbl. Het programma richt zich op de belangrijkste deelvaardigheden die nodig zijn voor het studeren. Nadat de cursist zich deze deelvaardigheden heeft eigengemaakt – wat blijkt uit een goede score voor beide toetsen – moet in de meeste gevallen nog een daadwerkelijke en degelijke begeleiding van het studeren plaatsvinden. Het programma is dus niet meer dan een eerste hulpmiddel. Het biedt ook geen pasklare oplossing voor cursisten bij wie taalachterstand en/of concentratieproblemen de oorzaak vormen voor een gebrekkige studievaardigheid. Deze cursisten hebben in eerste instantie een andere training nodig.

Het programma is met name geschikt voor groepen waarin grote niveaoverschillen bestaan en voor leerlingen die het 'gewone' oefenen niet interessant meer vinden. U kunt de leerlingen op verschillende manieren met het programma laten werken en het is naast elke lesmethode te gebruiken. De volgende aspecten van studievaardigheid komen aan bod:

- Alfabetische volgorde
- Manieren van lezen
- Informatiebronnen gebruiken
- Woordenboeken gebruiken
- Omgaan met moeilijke woorden
- Precies lezen
- Onderwerpen vaststellen
- Hoofd- en bijzaken onderscheiden
- Mening en argumenten onderscheiden
- Vragen stellen
- Tabellen lezen
- Grafieken lezen
- Kaartlezen

Er is geen specifieke voorkennis nodig om met het programma te kunnen werken. Enige ervaring in het werken met de muis (aanwijzen, klikken, afrollen, slepen) is wel gewenst, en valt eventueel snel aan te leren.

STRUCTUUR

Muiswerkprogramma's vormen een oefenomgeving voor computerondersteund onderwijs. Het basisprincipe van Muiswerk is dat een diagnostische toets de leerling stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de fouten die hij maakte. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. Ook Muiswerk Studievaardigheid op maat is zo gestructureerd. Er kan dus gedifferentieerd mee gewerkt worden.

In Muiswerk Studievaardigheid op maat wordt aandacht besteed aan een aantal belangrijke aspecten die bij studievoordigheid een rol spelen. Het programma maakt gebruik van teksten die in de bovenbouw van het basisonderwijs en de brugklas van vmbo-bbl en -kbl aan de orde kunnen komen. Het programma is ingedeeld in twee sectoren met bijbehorende diagnostische toetsen om het geheel wat 'handzamer' te maken. Als alle stof in één valide toets was ondergebracht, zou deze erg groot zijn geworden. Er is niet altijd een cumulatieve opbouw in het materiaal, maar hier en daar wordt in oefeningen wel bekend verondersteld wat eerder aan de orde kwam. Bij 'Hoofdzaken' wordt er bijvoorbeeld van uitgegaan dat een leerling al in staat is het onderwerp van een eenvoudige tekst te bepalen.

Elk onderwerp wordt in twee of meer oefeningen met uitlegschermen behandeld. In de meeste gevallen is het zo dat de oefening met het hoogste nummer over alle stof van het onderwerp gaat, terwijl eerdere oefeningen vaak onderdelen van de stof bestrijken.

OMVANG

Het lesbestand Muiswerk Studievaardigheid op maat bestaat uit 2 toetsen en 58 oefeningen (zie stofoverzicht op blz. 10). Er zijn 115 uitlegschermen met plaatjes, schema's en tekst. De leerling werkt met tien verschillende oefen- en toetsvormen. In totaal zijn in dit lesbestand ruim 1215 variaties van vragen opgenomen.

Het totale pakket bestaat uit de volgende onderdelen:

- 58 interactieve oefeningen die onderverdeeld zijn naar probleemgebied; twee toetsen waarin elk de helft van de onderwerpen aan de orde komt.
- Het Muiswerk Woordenboek.
- Een overzichtelijke handleiding op papier.
- Dezelfde handleiding digitaal via het Help-menu.

DIAGNOSE STELLEN

Muiswerk kent toetsen en oefeningen. Oefeningen beperken zich altijd tot een deel van de stof, leggen uit, laten voorbeelden zien, laten de leerling oefenen en laten hem weten wat hij goed en fout doet. Toetsen laten nooit zien of het antwoord goed was en dekken een breder deel van de stof.

De toetsen van Muiswerk stellen een diagnose. Alle onderdelen van de stof komen gelijkmatig in elke toets aan bod; veelgemaakte fouten worden als het ware uitgelokt. De foute en goede antwoorden, die gecodeerd zijn, worden opgevangen en gerubriceerd. Zo komt de diagnose tot stand. Met behulp van de diagnose wordt een oefenprogramma op maat samengesteld. Dat wil zeggen: rubrieken waarin fouten werden gemaakt, worden vertaald in oefeningen die de oefen-

stof uit die rubriek aanreiken en oefenen. De leerling wordt door de oefeningen heen geleid die zwakke plekken in zijn kennis opvullen. Na het oefenen kan hij opnieuw een toets doen.

Het beginscherm van Muiswerk Studievoordigheid op maat met de knop waaronder alle toetsen zitten (Wat weet je al?) en de knop waaronder alle oefeningen te vinden zijn. De knop met het persoonlijk oefenprogramma 'Jouw oefeningen' verschijnt pas na het maken van een toets. Onder de knop 'Woorden' bevindt zich het Muiswerk Woordenboek.

Het stellen van een diagnose kan ook onderdrukt worden als een docent bijvoorbeeld een toets wil geven om een cijfer te bepalen, als het gaat om een evaluatieve toets dus. Zie voor uitleg van de overige opties in dit scherm de algemene informatie over Muiswerk.

TOETSEN

De toetsen in een Muiswerkprogramma zijn een afspiegeling van de inhoud. Muiswerk Studievoordigheid op maat heeft twee toetsen. Deze worden zowel voor diagnose als voor evaluatie gebruikt. De toetsen bevragen steeds dezelfde problemen maar zien er elke keer anders uit, want er wordt geput uit een groot vragenbestand. Maakt een leerling later de toets voor de tweede keer, dan kan het (deels) om andere teksten en om andere vragen gaan, maar wel altijd om dezelfde onderwerpen.

UITLEGSCHERMEN

De uitlegschermen van Muiswerk Studievoordigheid op maat hebben geen vaste opbouw. De lesstof wordt erin uitgelegd en er worden vaak voorbeelden gegeven. Voor een beschrijving van de lesstof, zie bladzijde 5.

INHOUD

Muiswerk Studievoordigheid op maat behandelt dertien onderwerpen op het gebied van studievoordigheid. Hier volgt van elk onderwerp een nadere beschrijving. De inhoud die hier wordt aangeduid, staat voor de leerling in overzichtelijke uitlegschermen en vormt telkens de basis voor de oefeningen. Tijdens het oefenen kan de uitleg op elk gewenst moment opnieuw nagelezen worden.

ALFABETISCHE VOLGORDE

Een leerling die in het kader van zijn studie informatie gaat verzamelen, moet iets weten over de meest voorkomende ordening van informatie: de alfabetische. In woordenboeken, encyclopedieën, indexen van boeken en computerprogramma's wordt deze volgorde gebruikt. Kan een leerling daar soepel mee omgaan, dan scheelt hem dat veel tijd. In deze afdeling wordt aandacht besteed aan het oefenen hierin.

Zet de woorden in alfabetische volgorde

1

hoofd

arm

vinger

teen

Nog 10

A-Z Help Stop

Klik in de juiste volgorde

Sanne Kat 137 Studievaardigheid op maat A1 De juiste volgorde

Voorbeeld van een oefening met alfabetische volgorde. Zwevende woorden moeten in alfabetische volgorde worden gezet.

MANIEREN VAN LEZEN

Het tweede onderwerp is 'Manieren van lezen'. Je kunt op twee manieren lezen: 'aandachtig en precies' en 'snel en zoekend'. De manier van lezen hangt af van hoe belangrijk een tekst voor je is en hoe interessant je hem vindt. Leerlingen moeten van verschillende leessituaties aangeven welke leesmanier adequaat is. Ze leren ook dat sommige woorden, de inhoudswoorden, belangrijker zijn dan andere woorden als je snel en zoekend leest.

Manieren van lezen

Liefdesbrief

Een mooie liefdesbrief schrijven kan iemands leven veranderen, maar hoe pak je zoiets aan? Hier volgen de tien gouden regels om de liefdesbrief der liefdesbrieven te leren schrijven die alle andere liefdesbrieven overbodig zal maken!

- De brief mag niet op jezelf gericht zijn.

Philip heeft pas verkering met Marith. Hij wil haar een liefdesbrief schrijven. Op internet vindt hij daar informatie over. Hoe leest hij die informatie?

snel en zoekend
aandachtig en precies
waarschijnlijk niet

Nog 10

A-Z Tip Stop

Klik eenmaal op het juiste antwoord

Sanne Kat 121 Studievaardigheid op maat B1 Manieren van lezen

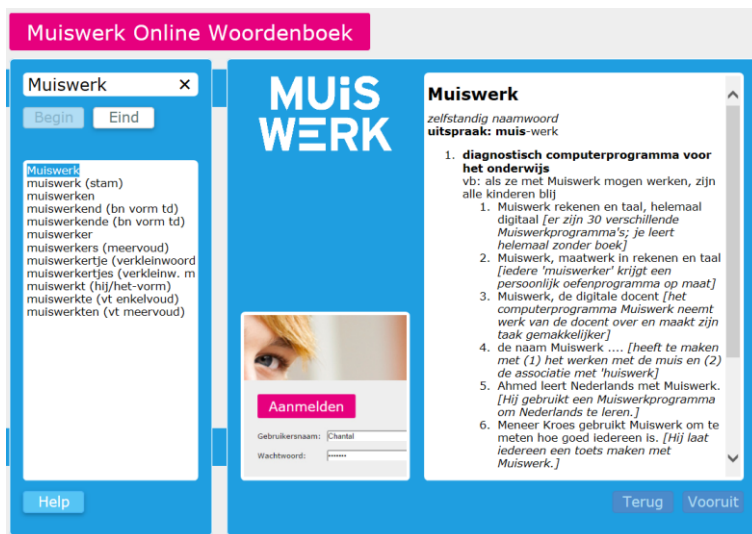
Leerlingen leren in verschillende leessituaties en met verschillende teksten wat de meest adequate leesmanier is.

INFORMATIEBRONNEN GEBRUIKEN

In deze afdeling komt het zoeken zelf aan de orde. We besteden aandacht aan het zoeken in de bibliotheek en op internet en aan het gebruik van inhoudsopgaven.

WOORDENBOEK GEBRUIKEN

Een woordenboek heeft iedereen regelmatig nodig. Tegenwoordig kan men niet alleen een gewoon woordenboek gebruiken, maar ook een elektronisch woordenboek. Het Muiswerk Woordenboek – met een beperkte omvang – wordt bijgeleverd om het raadplegen van elektronische informatie te kunnen praktiseren. De kennis over alfabetische volgorde wordt bekend verondersteld.

In deze afdeling van het programma wordt het Muiswerk Woordenboek gebruikt.

OMGAAN MET MOEILIJKE WOORDEN

Er zijn drie manieren om de betekenis van moeilijke woorden te achterhalen: (1) kijken naar het woord zelf (zitten er bekende woorddelen in?), (2) kijken naar de context en (3) zoeken in het (al dan niet elektronische) woordenboek. Alle drie de manieren komen in deze afdeling aan bod.

PRECIES LEZEN

Bij precies lezen moet een taalgebruiker letten op de details. Klopt het wel wat er staat? Staan er geen ongerijmdheden of tegenstrijdigheden in een tekst. Dat precies lezen wordt in deze rubriek geoefend.

Mensapen

Welk woord hoort op de open plaats?

MENSAPEN

[1] lijken het meest op ons van alle dieren. Het DNA van de (2) en de bonobo komt voor meer dan 98% (3) met dat van de mens.

Er zijn zes (4) mensapen: de oostelijke gorilla, de westelijke gorilla, de chimpansee, de bonobo en de Sumatraanse en Borneose (5). Ze leven in het (6) regenwoud en de bossen van

allegrootst
chimpansee
circa
dwergchimpansee
gezicht
gorilla
kenmerkende
maximaal
maximale
mensapen
ongeveer
orang-oetan
overeen
rossige
slanker
soort

Nog 19

Ok ✓ Terug Vooruit A-Z Z Help i Stop

Klik in de lijst. Klik daarna op de knop links onder.

Sanne Kat 145 Studievaardigheid op maat F3 Mensapen

In oefening F3 moet door precies lezen worden vastgesteld welk woord op welke plaats hoort.

ONDERWERP VASTSTELLEN

Het kunnen vaststellen van het onderwerp van een tekst is een belangrijke studievaardigheid. In deze afdeling leert de leerling dat je voor het vaststellen van het onderwerp kunt letten op de titel en op de inleiding. Hij leert ook dat je het onderwerp van een tekst of van een alinea vaak kunt formuleren in de vorm van een vraag. Aan de orde komt bovendien aan welke eisen het onderwerp moet voldoen: het mag niet te beperkt zijn (moet over de hele tekst gaan) en ook niet te ruim.

HOOFD- EN BIJZAKEN ONDERSCHIEDEN

Bij deze afdeling gaat het om het herkennen van het belangrijkste woord in een zin en van de belangrijkste zin in een alinea.

Lange tekst markeren

De eerste alinea van deze tekst bestaat uit vier zinnen. Welke zin is het belangrijkste?

a) de tweede zin
b) de eerste zin
c) de vierde zin
d) de derde zin

Nog 12

A-Z Z Tip i Stop

Klik eenmaal op het juiste antwoord

Sanne Kat 156 Studievaardigheid op maat H4 Lange tekst markeren

Oefening H4 bestaat uit langere teksten waarin elke alinea één zin heeft die belangrijker is dan de andere zinnen.

MENINGEN EN ARGUMENTEN ONDERSCHIEDEN

Bij het lezen van betogende teksten is het belangrijk om meningen en argumenten van de schrijver en van anderen te kunnen herkennen en logische redeneringen te leren beoordelen. Wat feiten en meningen zijn, welke redeneringen logisch zijn en waar sprake is van sterke of zwakke argumentatie komt in de oefeningen aan bod.

VRAGEN STELLEN

In deze rubriek leert de leerling in eerste instantie dat er verschillende soorten vragen zijn: opzoekvragen, denkvragen en ja/nee-vragen. Hij leert vervolgens deze verschillende vormen van vragen stellen toepassen bij teksten.

TABELLEN LEZEN

Wie studeert en in het kader daarvan gegevens verzamelt, komt af en toe in aanraking met tabellen. De gegevens uit die tabellen moet men kunnen 'lezen' en weergeven. Dat wordt in drie oefeningen getraind.

The screenshot shows a learning interface with a pink header 'Tabellen lezen'. A central window displays a nutrition table titled 'Voeding' with a list of products and their nutritional values. To the right, a question asks for the correct term for the list. The table data is as follows:

product	kcal	eiw	kfh	vet
aalbessen	24	1	5	0
aardappels	85	3	19	0
aardbeien	24	1	5	0
achterham	130	18	1	6
ananas	88	0	22	0
andjvie	17	2	2	0
appelmoes	76	0	19	0
appeltaart	234	4	39	7

The question asks: 'Kijk naar de voedingstabel hiernaast. Hoe noem je de lijst met voedingsmiddelen?' with options: a) een rij, b) een tabel, c) een kolom. The interface also shows a 'Nog 12' timer, 'A-Z' and 'Tip' buttons, and a 'Stop' button. At the bottom, it says 'Klik eenmaal op het juiste antwoord' and 'Sanne Kat 129 Studievaardigheid op maat K2 Voedingsmiddelen'.

Oefening K2 gaat over het opzoeken van gegevens in een tabel met voedingsmiddelen.

GRAFIEKEN

Naast tabellen heeft men bij een studie regelmatig te maken met een schematische weergave van gegevens: de grafieken of diagrammen. Behandeld worden: kolomgrafiek, lijngrafiek en cirkelgrafiek. De leerling leert welke onderdelen deze grafieken horen te hebben en hoe je gegevens daaruit 'leest'. Er zijn in deze afdeling drie oefeningen.

KAARTLEZEN

Het laatste onderwerp van het programma is Kaartlezen. Aan de orde komen onder andere schaal, afstanden, hoogtelijnen.

Kaart

Een **kaart** is een verkleinde weergave van de werkelijkheid.

Hiernaast bijvoorbeeld een tamelijk precieze kaart van de omgeving van het plaatsje Anloo. Je begrijpt deze kaart bijna vanzelf. De huizen zijn zwarte blokjes. De bossen zijn groen gekleurd. De gele weg is smaller dan de rode weg rechts bovenaan.

© Muziekwerk Educatief 50

1 van 3

Ok Geluid Volgende

Sanne Kat 165 Studievaardigheid op maat M1 Kaartlezen

Uitlegsscherm bij een oefening over kaartlezen.

OVERZICHT OEFENINGEN EN TOETSEN

De indeling van onderwerpen is gebaseerd op de problemen die een leerling kan hebben met deelgebieden van studievaardigheid. De namen van de oefeningen die over het rubrieks- onderwerp gaan, staan in de tweede kolom in volgorde van niveau. Komen in één oefening verschillende problemen aan de orde, dan staat zo'n oefening in meer dan één rubriek. Achter elke oefening ziet u ook de oefenvorm, het aantal uitlegsschermen en het aantal opgaven.

Rubriek	Naam	Type	Uitleg	Opgaven
Z	1 Studievaardigheid - deel I	Meerkeuze	1	36
Z	2 Studievaardigheid - deel II	Meerkeuze	1	42
A Alfabetische volgorde	1 De juiste volgorde	Volgorde	1	10
	2 Woord plaatsen	Slepen	3	10
	3 Namen sorteren	Volgorde	2	8
	4 Ervoor of erna	Meerkeuze	1	12
	5 Alfabet gebruiken	Meerkeuze	5	18
B Manieren van lezen	1 Manieren van lezen	Meerkeuze	2	10
	2 Inhoudswoorden gebruiken	Meerkeuze	2	12
	3 Zoogdieren	Wijs aan in tekst	2	28
	4 Goed of niet goed	Meerkeuze	1	12
C Informatiebronnen	1 Informatiebronnen	Koppels	2	10
	2 SISO-nummers	Meerkeuze	1	8
	3 Zoeken op internet	Meerkeuze	2	14
	4 Inhoudswoorden herkennen	Wijs aan in zin	2	9
	5 Inhoudsopgaven	Meerkeuze	1	12
	6 Gebruik van informatiebronnen	Meerkeuze	4	15
D Woordenboeken	1 Gewoon woordenboek	Meerkeuze	3	14
	2 Zoeken in het woordenboek	Meerkeuze	2	12
	3 Digitaal woordenboek	Meerkeuze	2	14
	4 Zoeken in digitaal woordenboek	Meerkeuze	1	15
E Moeilijke woorden	1 Woord en synoniem	Koppelpuzzel	1	10
	2 Woord en omschrijving	Koppels	1	10
	3 Zoekwoorden	Meerkeuze	2	12
	4 Woorddelen herkennen	Koppels	2	10
	5 Betekenis afleiden	Meerkeuze	3	14
	6 Omgaan met moeilijke woorden	Meerkeuze	1	14
F Precies lezen	1 Onzin over Sem	Wijs aan in tekst	2	14

Rubriek	Naam	Type	Uitleg	Opgaven
	2 Onzin over Sofietje	Wijs aan in tekst	2	15
	3 Mensapen	Plaats woord	2	19
	4 Reuzenpanda	Plaats woord	2	22
	5 Afrikaanse olifant	Plaats woord	2	20
	6 Garantie bij de HEMA	Meerkeuze	2	10
	7 Precies lezen	Meerkeuze	1	15
G Onderwerpen	1 Onderwerp in zin	Wijs aan in zin	1	10
	2 Titels bedenken	Meerkeuze	1	14
	3 Vragen bedenken	Meerkeuze	1	8
	4 Onderwerp van alinea's	Meerkeuze	1	12
H Hoofd- en bijzaken	1 War Child	Wijs aan in tekst	2	26
	2 Belangrijkste zin aanwijzen	Wijs aan in zin	1	12
	3 Belangrijke zinnen	Meerkeuze	2	12
	4 Lange tekst markeren	Meerkeuze	2	12
I Mening en argument	1 Feiten en meningen	Rijen	2	20
	2 Argumenten aanwijzen	Wijs aan in zin	2	12
	3 Logisch denken	Meerkeuze	1	10
	4 Mening van de schrijver	Meerkeuze	1	12
	5 Meningen en argumenten	Meerkeuze	2	15
	6 Argumenten beoordelen	Meerkeuze	3	15
J Vragen stellen	1 Soorten vragen	Meerkeuze	2	12
	2 Vragen over hersenen	Meerkeuze	2	12
	3 Vragen bij teksten	Meerkeuze	3	10
K Tabellen lezen	1 Tabellen lezen	Meerkeuze	2	12
	2 Voedingsmiddelen	Meerkeuze	1	12
	3 Vragen bij tabellen	Meerkeuze	1	12
L Grafieken lezen	1 Grafieken leren	Plaatje verklaren	4	9
	2 Grafieken lezen	Meerkeuze	3	12
	3 Grafieken	Meerkeuze	5	12
M Kaartlezen	1 Kaartlezen	Meerkeuze	3	15
	2 Kaartlezen en afstanden	Meerkeuze	1	12
	3 Kaartlezen, afstanden, hoogtelijnen	Meerkeuze	2	12